

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

BULETIN DE CONJUNCTURĂ

Anul VI nr.69

Septembrie 2003

Cuprins

<i>Tendințe generale</i>	- Evoluțiile principalilor indicatori în luna septembrie 2003	2
<i>Evoluția producției</i>	- Trend ascendent al producției industriale	3
<i>Stocuri</i>	- Tendința descendentă a stocurilor continuă	5
<i>Factori care limitează producția</i>	- Blocajul financiar este prezent în toate ramurile industriale	7
<i>Utilizarea forței de muncă</i>	- Accentuare a decalajului dintre cererea și oferta de forța de muncă	8
<i>Prețuri de producție</i>	- Creștere moderată a prețurilor de producție	9
<i>Investiții</i>	- Estimări optimiste privind evoluția investițiilor	10
<i>Profitabilitate</i>	- Evoluție ascendentă a ratei profitabilității	11
<i>Secțiune grafică – evoluții sectoriale</i>		12
<i>Precizări metodologice</i>		16

Evoluțiile principalilor indicatori în luna septembrie 2003

Potrivit opiniilor exprimate de managerii întreprinderilor participante la sondajul de conjunctură, pentru luna septembrie 2003 se conturează o evoluție favorabilă a principalilor indicatori economici ai activității de producție în industrie și sectorul de construcții.

Aproape 40 la sută dintre agenții economici interogați consideră că vor realiza o producție superioară celei din luna precedentă. Circa 45 la sută dintre participanții la sondaj apreciază că volumul producției se va menține la nivelul lunii august, în timp ce un procentaj de 15 la sută (față de peste 28 la sută în luna precedentă) anticipează că acesta se va încadra pe un trend descendent. Gradul mediu de utilizare a capacităților de producție va depăși ușor nivelul de 75 la sută.

Pentru luna septembrie nu se prefigurează modificări în evoluția stocurilor de produse finite, ritmul de creare a acestora fiind practic egal cu cel de absorbție. Stocurile de materii prime continuă să înregistreze un nivel satisfăcător în majoritatea ramurilor, conform opiniilor exprimate de circa 88 la sută dintre participanții la sondaj. Aproximativ 9 la sută dintre agenții economici chestionați apreciază că nivelul acestora se situează sub cel normal, semnalând existența unor probleme de aprovizionare în unele sectoare.

Pe lista factorilor care afectează buna desfășurare a procesului de producție se regăsesc în continuare blocajul financiar, cererea insuficientă, lipsa materiilor prime, evoluția cursului de schimb și nivelul dobânzilor bancare.

Decalajul dintre cererea și oferta pe piața muncii se accentuează: un procentaj de 12 la sută dintre participanții la sondaj apreciază că numărul de salariați din industrie se va încadra pe un trend descendent, față de numai 2 la sută (cu 10 puncte procentuale mai puțin decât în luna precedentă) care anticipează o posibilă evoluție ascendentă a forței de muncă angajate. Procentajul respondenților care evidențiază o tendință de relativă stabilitate în utilizarea forței de muncă se situează la circa 86 la sută.

Circa 27 la sută dintre cei chestionați apreciază că evoluția prețurilor de producție va fi ascendentă, iar procentajul celor care estimează că vor opera reduceri ale prețurilor practicate se situează în jurul nivelului de 3 la sută. Însușind circa 67 la sută, ponderea agenților economici care anticipează o evoluție stabilă a prețurilor de producție a scăzut ușor față de luna precedentă, când 70 la sută dintre respondenți s-au exprimat în acest sens.

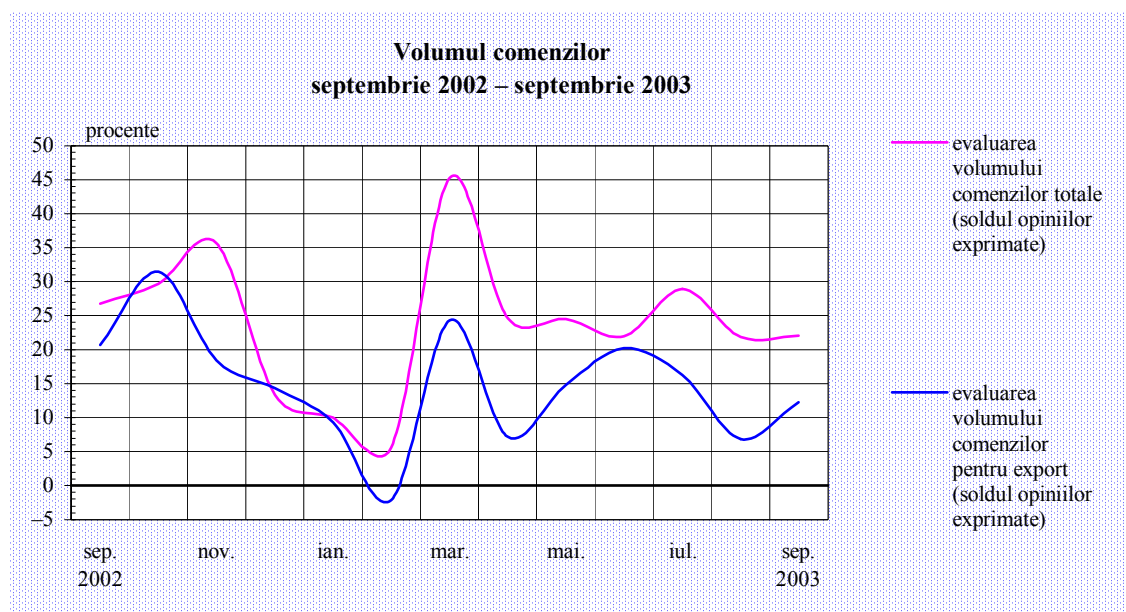
În ceea ce privește volumul investițiilor, dar mai ales nivelul ratei profitabilității (pentru care în luna august se anticipa un trend negativ), estimările indică o evoluție ascendentă comparativ cu luna precedentă. Se remarcă o creștere substanțială a ponderii celor care estimează o evoluție ascendentă a celor doi indicatori: cu 9 puncte procentuale în cazul investițiilor și 15 puncte procentuale în cazul profitabilității. Atât în cazul investițiilor, cât și al ratei profitabilității procentajul celor care anticipează menținerea la un nivel nemodificat a volumului de activitate este majoritar (60 și respectiv 66 la sută dintre respondenți).

Trend ascendent al producției industriale

În luna septembrie, estimările privind creșterea portofoliului de comenzi provin de la 32 la sută dintre agenții economici care își desfășoară activitatea în sectorul industrial și în cel de construcții; circa 58 la sută anticipează menținerea acestuia în limitele lunii anterioare, iar opiniile nefavorabile reprezintă aproximativ 10 la sută.

Evoluții	Aug. 2003	Sep. 2003
Producția	↗	↗
Comenzi noi - total, din care:	↗	↗
Comenzi noi pentru export	↗	↗
Gradul de utilizare a capacităților de producție	72,7%	75,1%

Ponderele operatorilor care consideră că vor avea o dinamică accentuată a volumului de comenzi se situează peste media pe industrie în industria extractivă, industria ușoară, industria materialelor de construcții, industria chimică, industria mijloacelor de transport, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou și industria de mașini și echipamente.

*Evoluție
ascendentă a
volumului de
comenzi*

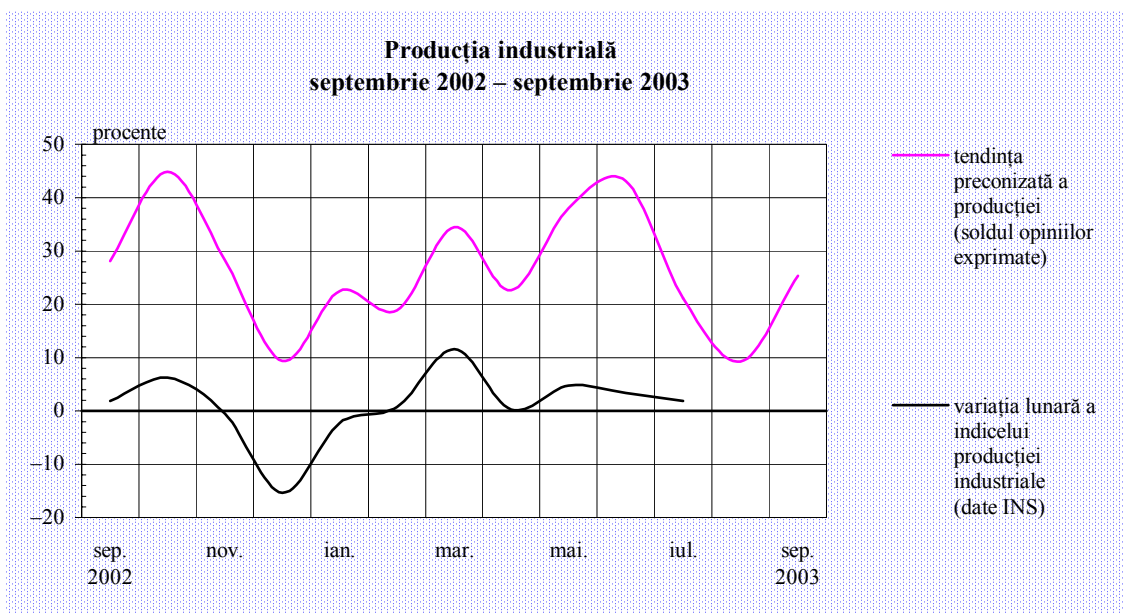
În industria alimentară, industria de prelucrare a petrolului și sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă se estimează că volumul de activitate se va diminua. Reducerea portofoliului de comenzi și a ritmului activității economice este anticipată și de către o parte a agenților economici care activează în industria ușoară, industria materialelor de construcții și sectorul de construcții (unde predomină opiniile favorabile unei evoluții ascendente sau nemodificate a volumului de comenzi).

Aprecierile privind evoluția portofoliului de comenzi pentru export sunt și ele favorabile unui trend ascendent: circa 23 la sută dintre participanții la sondaj estimează o creștere a exporturilor, iar 51 la sută consideră că în sectoarele pe care le reprezintă evoluția portofoliului de comenzi destinate exportului va fi stabilă. Un procentaj însumând circa 11 la sută dintre agenții economici care intră în componența eșantionului chestionat apreciază că vor avea de onorat mai puține comenzi.

Produsele pentru care cererea la export se va situa peste media pe industrie sunt îndeosebi cele realizate de agenții economici din industria mijloacelor de transport, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, industria de prelucrare a petrolului, industria ușoară, industria de mașini și echipamente și industria chimică.

În industria extractivă, industria de prelucrare a lemnului și industria materialelor de construcții se preconizează că volumul comenzilor pentru export se va încadra pe un trend descendent în luna septembrie.

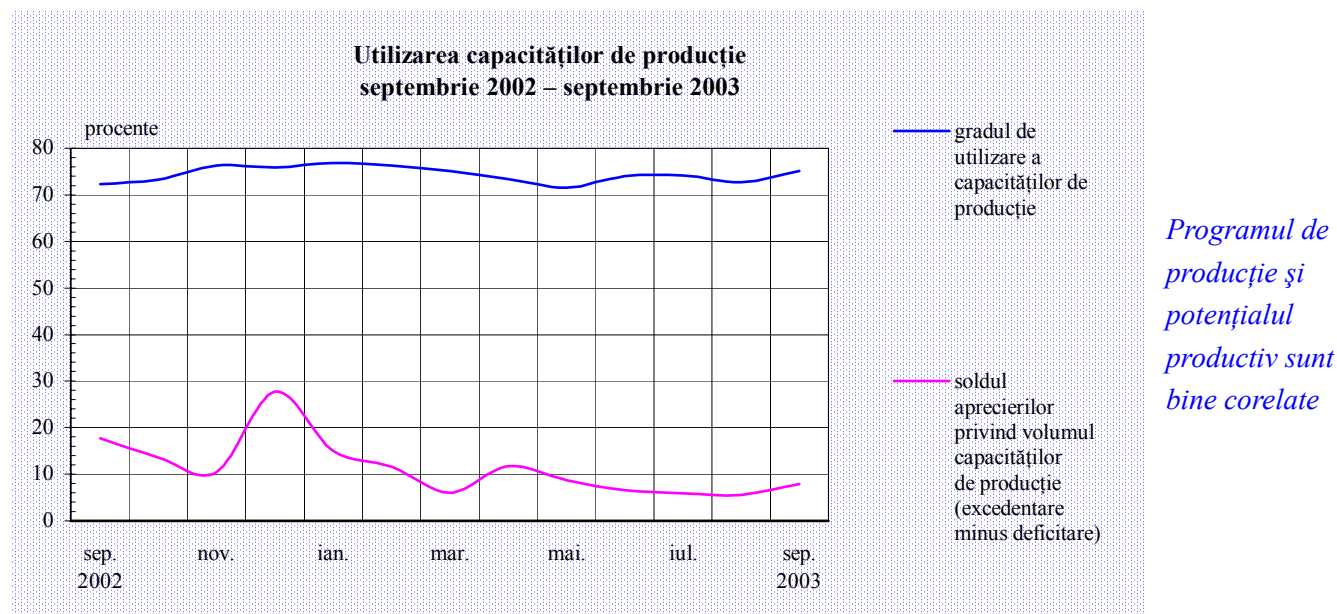
*Evoluție
ascendentă a
producției
industriale*

Conducătorii întreprinderilor componente ale eșantionului chestionat anticipează pentru luna septembrie un trend ascendent al producției industriale. Aproape 40 la sută dintre cei chestionați consideră că vor obține o producție superioară celei din luna precedentă, în timp ce un procentaj de 46 la sută estimează stabilizarea cererii și menținerea producției la nivelul lunii august. Circa 14 la sută dintre participanții la sondaj (cu 14 puncte procentuale mai puțin decât în luna precedentă) apreciază că producția realizată va scădea.

Evoluții peste media pe industrie sunt preconizate în următoarele sectoare de activitate: industria extractivă, industria materialelor de construcții, industria chimică, industria ușoară și industria mijloacelor de transport. O conjunctură mai puțin favorabilă este anticipată de agenții economici din sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă.

În unele ramuri (industria de prelucrare a petrolului, industria de prelucrare a lemnului, industria alimentară, industria ușoară, industria materialelor de construcții și activitatea de construcții) se prefigurează o evoluție divergentă a producției: deși predomină opiniile pozitive, există și un număr semnificativ de agenți economici care apreciază că producția va scădea.

Capacitățile de producție vor fi utilizate în proporție de circa 75 la sută, pentru majoritatea agenților economici gradul de utilizare a acestora situându-se în apropierea mediei pe industrie (mai puțin în industria mijloacelor de transport, industria alimentară, industria materialelor de construcții, industria de mașini și echipamente, unde gradul de utilizare a capacităților de producție se situează între 54 și 66 la sută).

Aproape 82 la sută dintre participanții la sondaj apreciază că potențialul tehnologic aflat în exploatare este bine corelat cu programul de producție. Capacități de producție excedentare sunt semnalate îndeosebi de agenții economici din industria mijloacelor de transport, industria chimică, industria materialelor de construcții, metalurgie și industria de mașini și echipamente (între 12 și 66 la sută dintre operatorii din aceste sectoare).

Tendința descendentă a stocurilor continuă

Opiniile exprimate în legătură cu evoluția stocurilor de produse finite în luna septembrie înfățișează o situație de echilibru, estimându-se că ritmul de acumulare a stocurilor va fi doar ușor depășit de cel de absorbție (soldul opiniilor fiind de sub un punct procentual).

Producția pe stoc este în creștere în sectoare cum sunt industria de prelucrare a petrolului, industria alimentară și industria materialelor de construcții. Cu intensitate mai redusă,

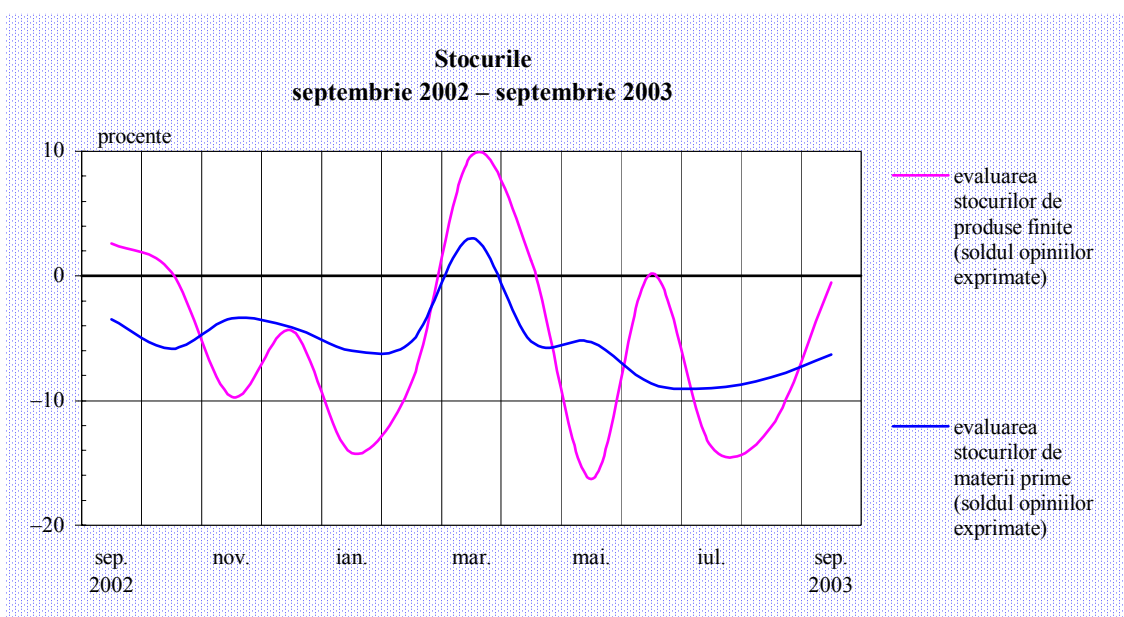
Stocuri

acumularea de stocuri se manifestă și în industria de prelucrare a lemnului, industria mijloacelor de transport, industria de mașini și echipamente și activitatea de construcții (unde predominante sunt opiniile celor care nu se confruntă cu probleme legate de asigurarea desfacerii produselor).

Evoluții	Aug. 2003	Sep. 2003
Stocurile de produse finite	↘	↘
Stocurile de materii prime	↘	↘

Absorbția stocurilor de producție va fi un fenomen prezent în industria extractivă, industria de prelucrare a lemnului, industria materialelor de construcții, industria de mașini și echipamente și industria mijloacelor de transport.

*Trend
descendent al
stocurilor*

În opinia a circa 88 la sută dintre participanții la sondaj stocurile de materii prime înregistrează un nivel satisfăcător, în timp ce pentru aproape 3 la sută dintre respondenți nivelul acestora se situează peste nivelul minim necesar desfășurării în condiții normale a producției.

Circa 9 la sută dintre participanții la sondaj consideră că nivelul stocurilor de materii prime de care dispun ar putea fi insuficient pentru asigurarea continuității programului de producție. Reprezentanții acestei categorii (între 10 și 33 la sută dintre respondenți) provin cu precădere din industria extractivă, industria alimentară și industria chimică.

*Factori care
limitează
producția*

Blocajul financiar este prezent în toate ramurile industriale

Dificultățile întâmpinate de către operatorii economici în asigurarea continuității fluxurilor financiare sunt reclamate în toate ramurile industriale. Lipsa lichidităților pare a fi mai puțin resimțită în industria alimentară, industria poligrafică, industria materialelor de construcții și industria mijloacelor de transport, unde efectele negative ale blocajului financiar sunt nominalizate în proporții situate mult sub media pe industrie (între 11 și 20 la sută).

Activitatea productivă este perturbată și de lipsa cererii. Portofoliul de comenzi este considerat insuficient pentru acoperirea programului de producție, îndeosebi de către agenții economici din activitatea de construcții și industria materialelor de construcții, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, industria ușoară, industria de prelucrare a petrolului și industria alimentară (unde ponderea respondenților care s-au exprimat în acest sens variază între 33 și 100 la sută).

În opiniile exprimate de respondenți sunt în continuare prezente temerile legate de posibilitatea întreruperii fluxului de producție ca urmare a discontinuităților apărute în procesul de aprovizionare cu materii prime (datorită lipsei de ritmicitate în aprovizionare sau blocajului fluxurilor financiare). Astfel de opinii provin cu precădere din ramurile: metalurgie, industria extractivă, industria alimentară, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou și activitatea de construcții.

Pe lista factorilor cu influențe adverse asupra procesului de producție sunt nominalizate și deprecierea monedei naționale și nivelul dobânzilor active practicate de bănci în relația cu clienții nebancari .

Influențele negative ale deprecierei leului asupra procesului de producție se regăsesc în majoritatea ramurilor industriale, dar ponderea acestui factor este în directă dependență de necesitatea importurilor pentru producție. Efectele deprecierei cursului de schimb leu/euro par a afecta mai puțin industria extractivă, industria materialelor de construcții, industria metalurgică, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou și industria mijloacelor de transport, unde opiniile exprimate în acest sens însumează un procentaj sub media sectorului de producție industrială (între 4 și 11 la sută).

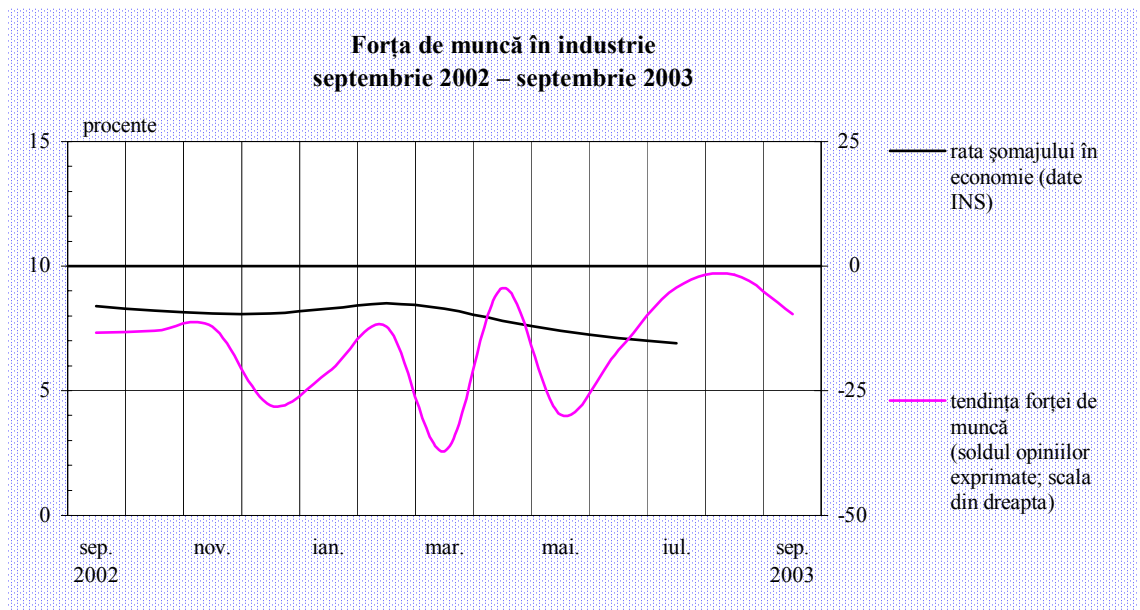
O serie de agenți economici apreciază că nivelul dobânzilor active practicate de bănci în relația cu clienții nebancari se situează încă la un nivel care le îngreunează accesul la credite. Astfel de opinii provin îndeosebi din industria alimentară, industria de prelucrare a lemnului, industria chimică, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou și din activitatea de construcții.

Utilizarea
forței de muncă

Accentuare a decalajului dintre cererea și oferta de forță de muncă

Pentru luna septembrie, estimările agenților economici participanți la sondaj cu privire la evoluția forței de muncă angajate în activitățile industriale evidențiază o accentuare a trendului descendent. Procentajul celor care apreciază că în sectoarele de activitate pe care le reprezintă vor avea loc disponibilizări de personal s-a majorat cu circa 3 puncte procentuale comparativ cu luna anterioară și îl depășește cu aproape 10 puncte procentuale (față de numai 2 puncte procentuale în luna august) pe cel al opiniilor favorabile unei evoluții ascendente a numărului de personal angajat.

Accentuarea
trendului
descendent

Cel mai afectate de reducerile de personal sunt industria extractivă, industria ușoară, industria materialelor de construcții, industria de mașini și echipamente și activitatea de construcții, unde ponderea celor care apreciază că numărul de personal angajat va scădea se încadrează între 16 și 24 la sută.

În majoritatea ramurilor industriale se estimează că numărul de personal va rămâne stabil, 86 la sută dintre participanții la sondaj declarând că nu intenționează să efectueze angajări sau concedieri.

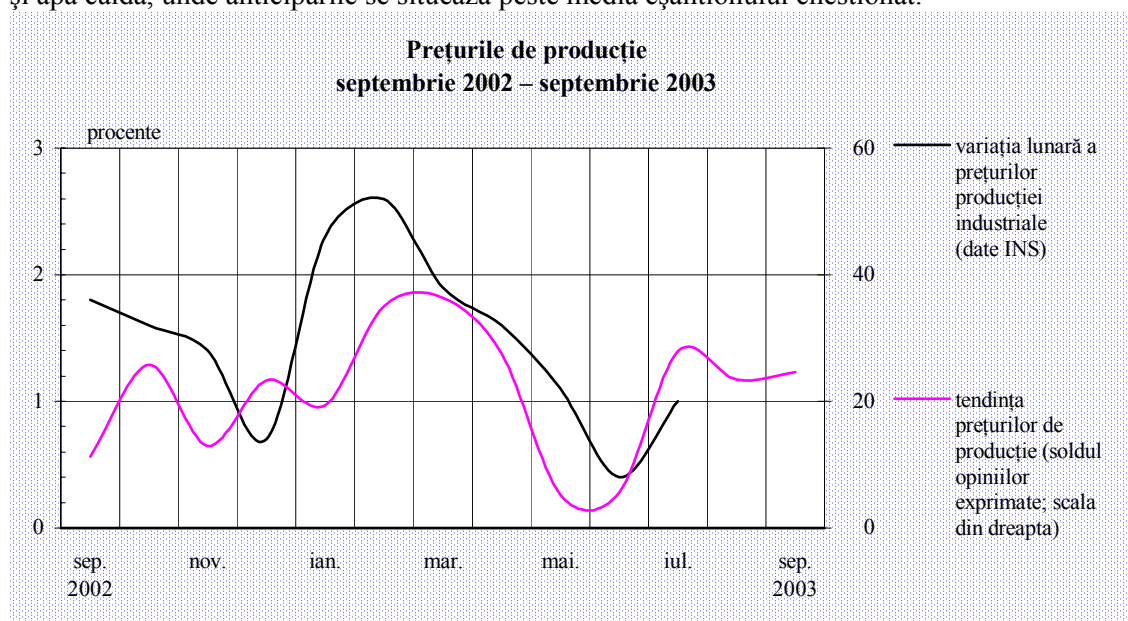
Circa 2 la sută dintre operatorii economici (cu 10 puncte procentuale mai puțin decât în luna august) anticipează un trend ascendent al forței de muncă în sectoarele pe care le reprezintă.

Creștere moderată a prețurilor de producție

Evoluția prețurilor producătorilor industriali se va menține pe un trend ascendent, dar se poate aprecia că ritmul de creștere va fi relativ moderat. Procentajul celor care se așteaptă la majorări de prețuri a crescut cu circa 2 puncte procentuale față de luna august, iar circa 67 la sută dintre agenții economici apreciază că prețurile producției industriale nu se vor modifica.

Majorări ale prețurilor de producție sunt preconizate îndeosebi de către agenții economici din industria extractivă, industria ușoară, industria de mașini și echipamente, industria mijloacelor de transport și sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă, unde anticipările se situează peste media eșantionului chestionat.

*Ritm lent de
creștere a
prețurilor de
producție*

Ponderea respondenților care considerau că vor opera diminuări ale prețurilor practicate era la începutul trimestrului III sub un punct procentual, dar în lunile august și septembrie procentajul acestora a urcat la 1,3 și respectiv 2,6 la sută dintre cei chestionați. Agenții economici care estimează că vor recurge la reduceri de prețuri provin cu precădere din industria alimentară, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou și din industria materialelor de construcții.

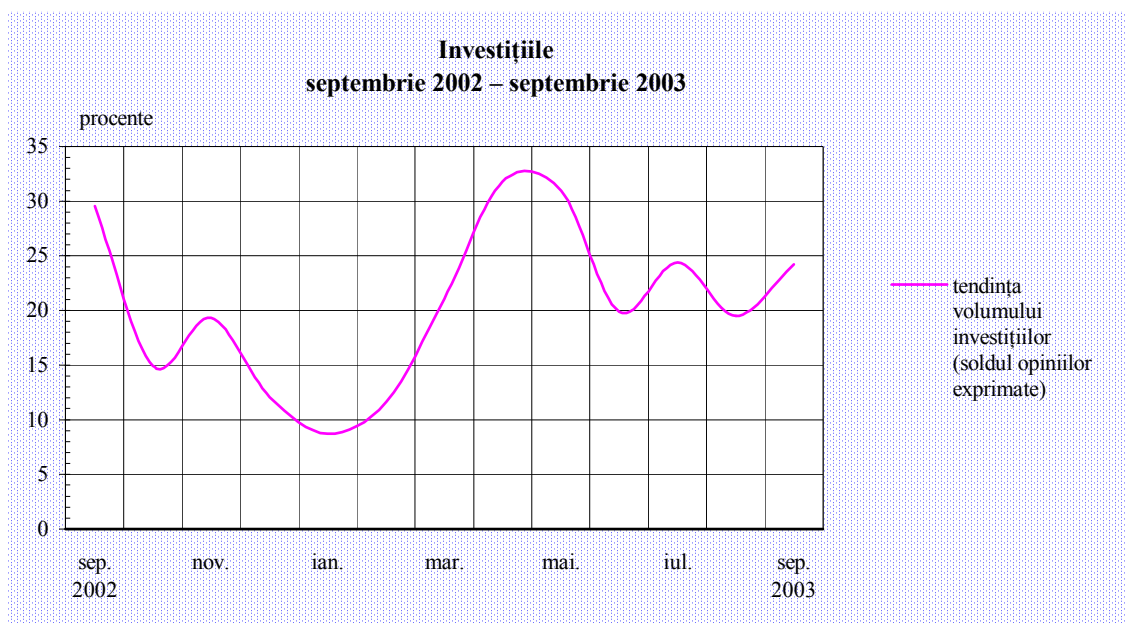
Investiții

Estimări optimiste privind evoluția investițiilor

Trimestrul III se încheie cu estimări optimiste privind evoluția procesului investițional, cu toate că ponderea agenților economici care nu prevăd evoluții semnificative în activitatea de investiții este și în această lună majoritară. Astfel, procentajul celor care estimează o creștere a volumului investițiilor s-a majorat cu aproape 9 puncte procentuale comparativ cu luna precedentă, iar procentajul respondenților care apreciază că investițiile vor scădea a crescut cu 3 puncte procentuale față de aceeași perioadă.

Operatorii în opinia cărora procesul investițional dispune de resurse și va avea o evoluție ascendentă față de luna anterioară (mai mult de o treime dintre respondenți) provin cu precădere din industria de mașini și echipamente, industria extractivă, industria de mijloace de transport, industria materialelor de construcții, metalurgie și, în mai mică măsură, din industria chimică, industria ușoară, industria alimentară și industria de prelucrare a lemnului.

*Trend
ascendent al
investițiilor*

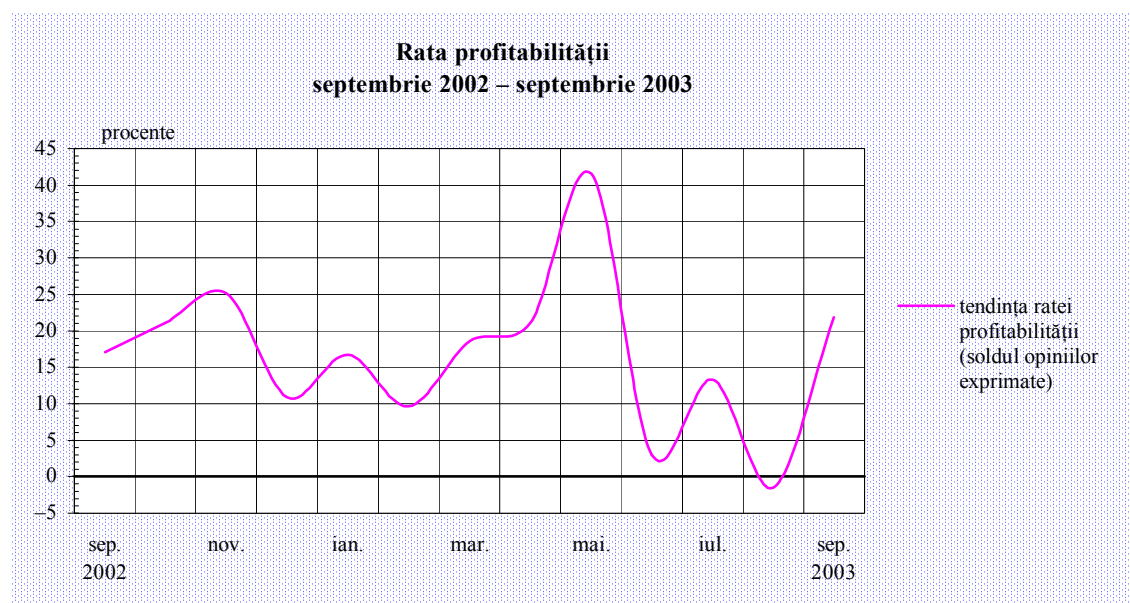

Perspective mai puțin optimiste se regăsesc în opiniile exprimate de circa 7 la sută dintre participanții la sondaj, care semnalează lipsa de interes pentru investiții. Agenții economici din industria de prelucrare a petrolului, industria alimentară, industria ușoară și industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou apreciază că procesul investițional va avea o evoluție descendentă comparativ cu perioada anterioară.

Evoluție ascendentă a ratei profitabilității

Comparativ cu luna precedentă, procentajul respondenților care estimează o creștere a profitabilității s-a majorat cu 15 puncte procentuale (de la 12 la 27 la sută). Producătorii care speră că preocuparea pentru creșterea nivelului productivității muncii și reducerea costurilor, precum și pentru finalizarea lucrărilor de modernizare și re tehnologizare va conduce la îmbunătățirea performanțelor și sporirea rentabilității provin din ramuri cum sunt: metalurgia (55 la sută dintre opinii); industria chimică (44 la sută dintre opinii); industria de mașini și echipamente (38 la sută); industria materialelor de construcții (31 la sută); industria extractivă (27 la sută).

O rată mai redusă a profitabilității este estimată de circa 5 la sută dintre participanții la sondaj (cu 8 puncte procentuale mai puțin decât în luna precedentă). Cei mai reprezentativi respondenți din această categorie provin din industria alimentară (21 la sută), industria ușoară și activitatea de construcții (11 la sută).

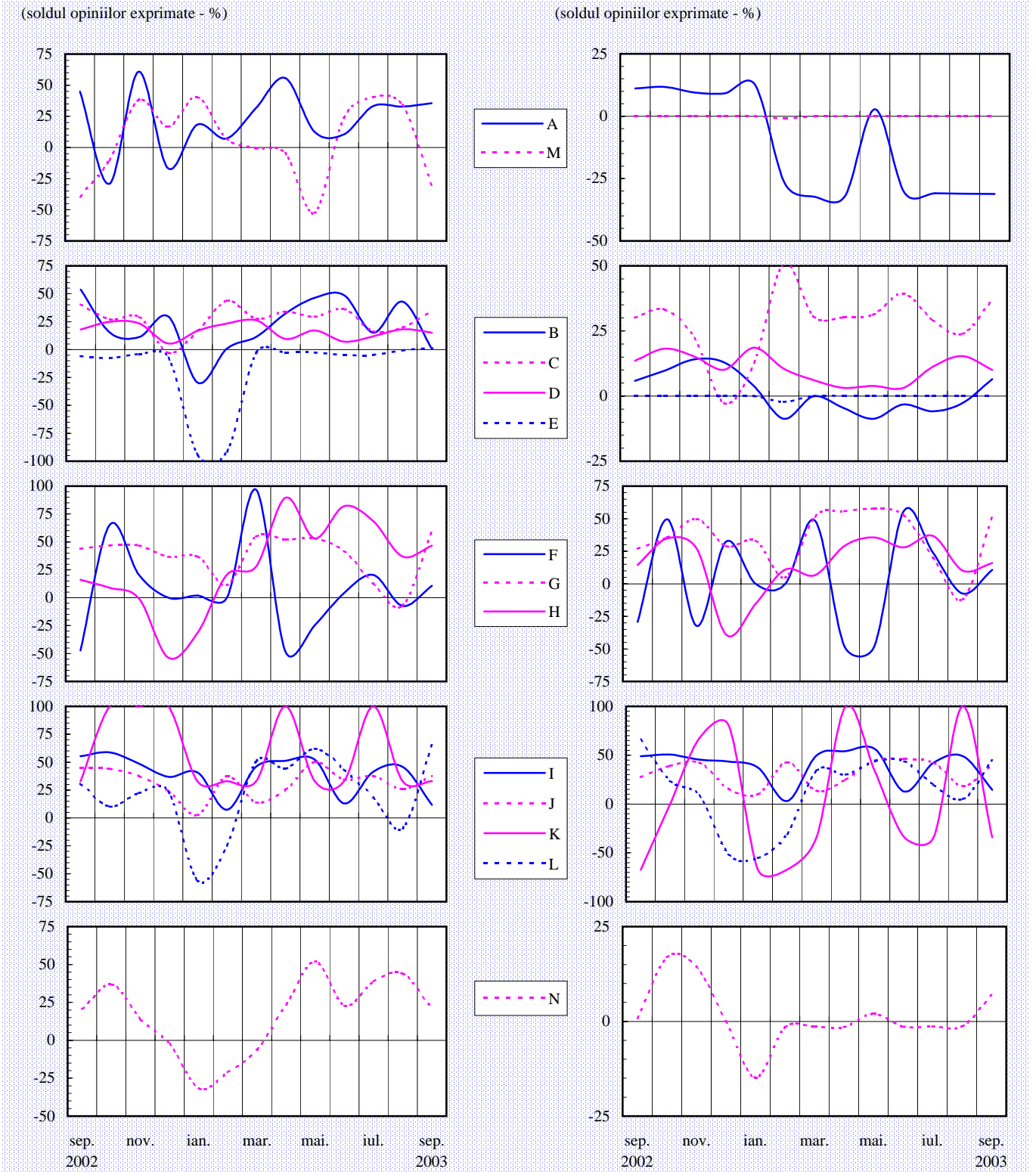

*Trend
ascendent al
ratei
profitabilității*

Circa 66 la sută dintre cei chestionați, apreciază că în pofida noilor majorări de prețuri anunțate (gaze, energie electrică și termică) vor reuși să își mențină nivelul actual de rentabilitate pe parcursul lunii septembrie

Evaluarea volumului comenzilor totale

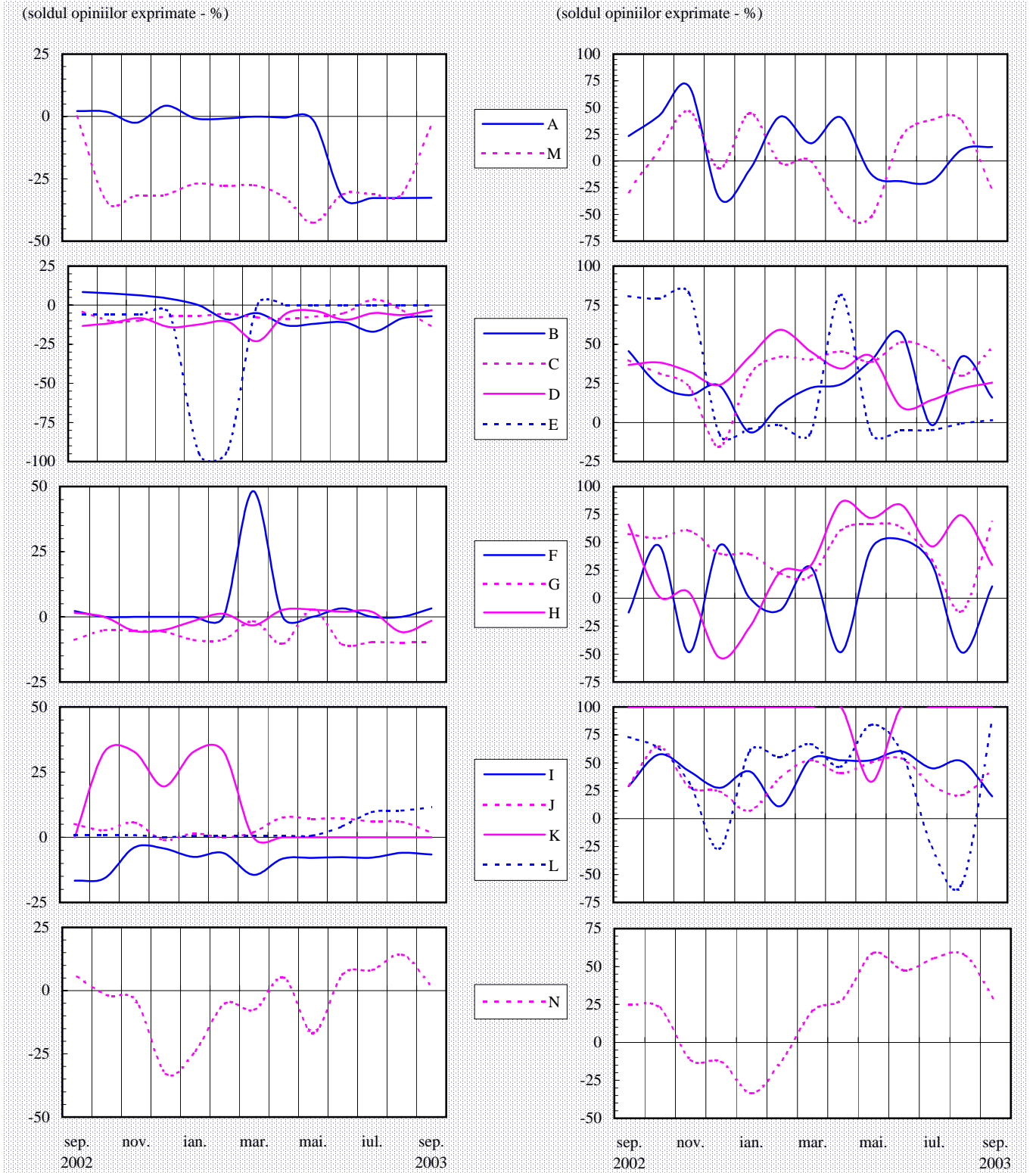
Evaluarea volumului comenzilor pentru export

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Evaluarea stocurilor de materii prime

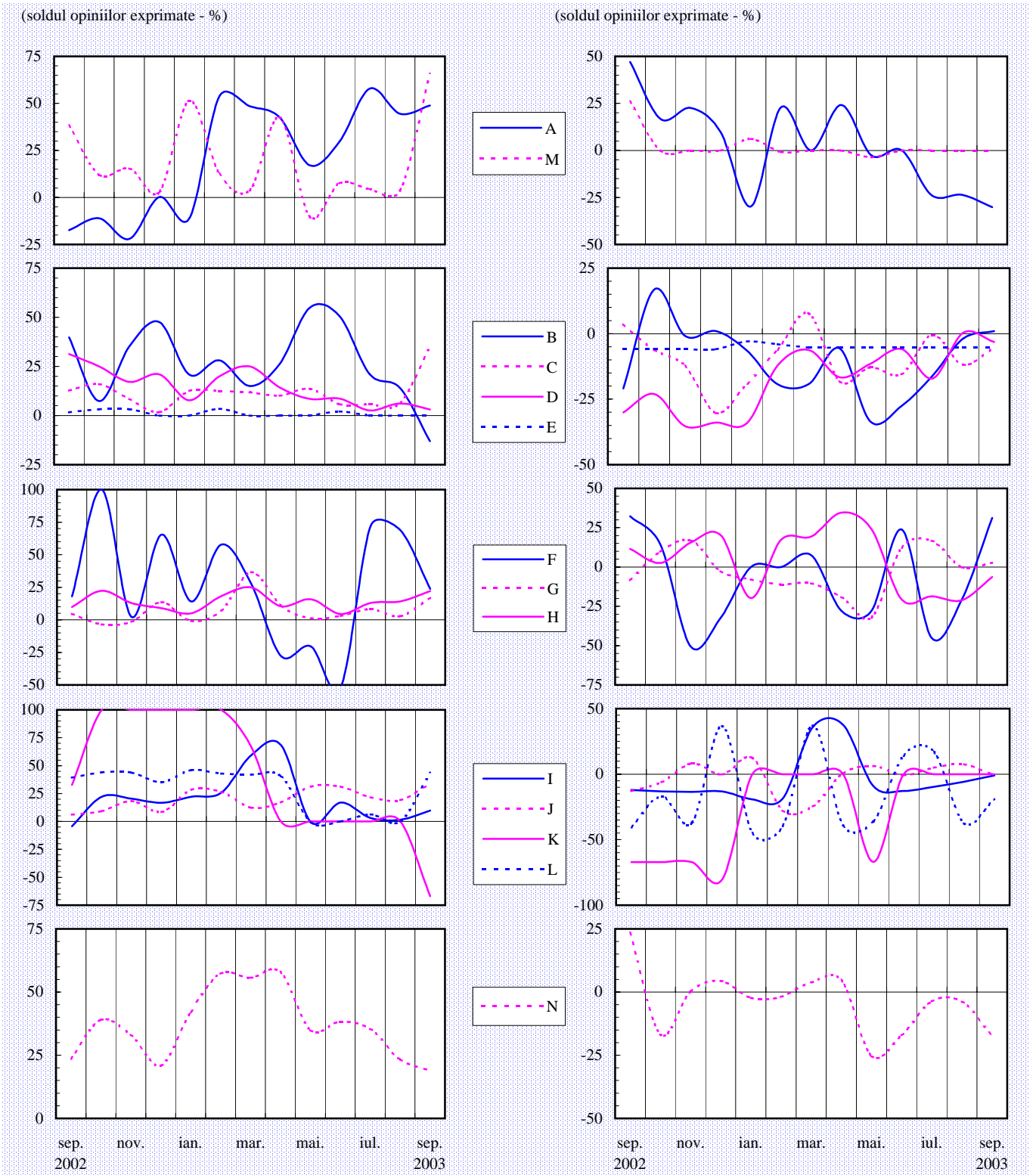
Tendința preconizată a producției

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Tendința prețurilor de producție

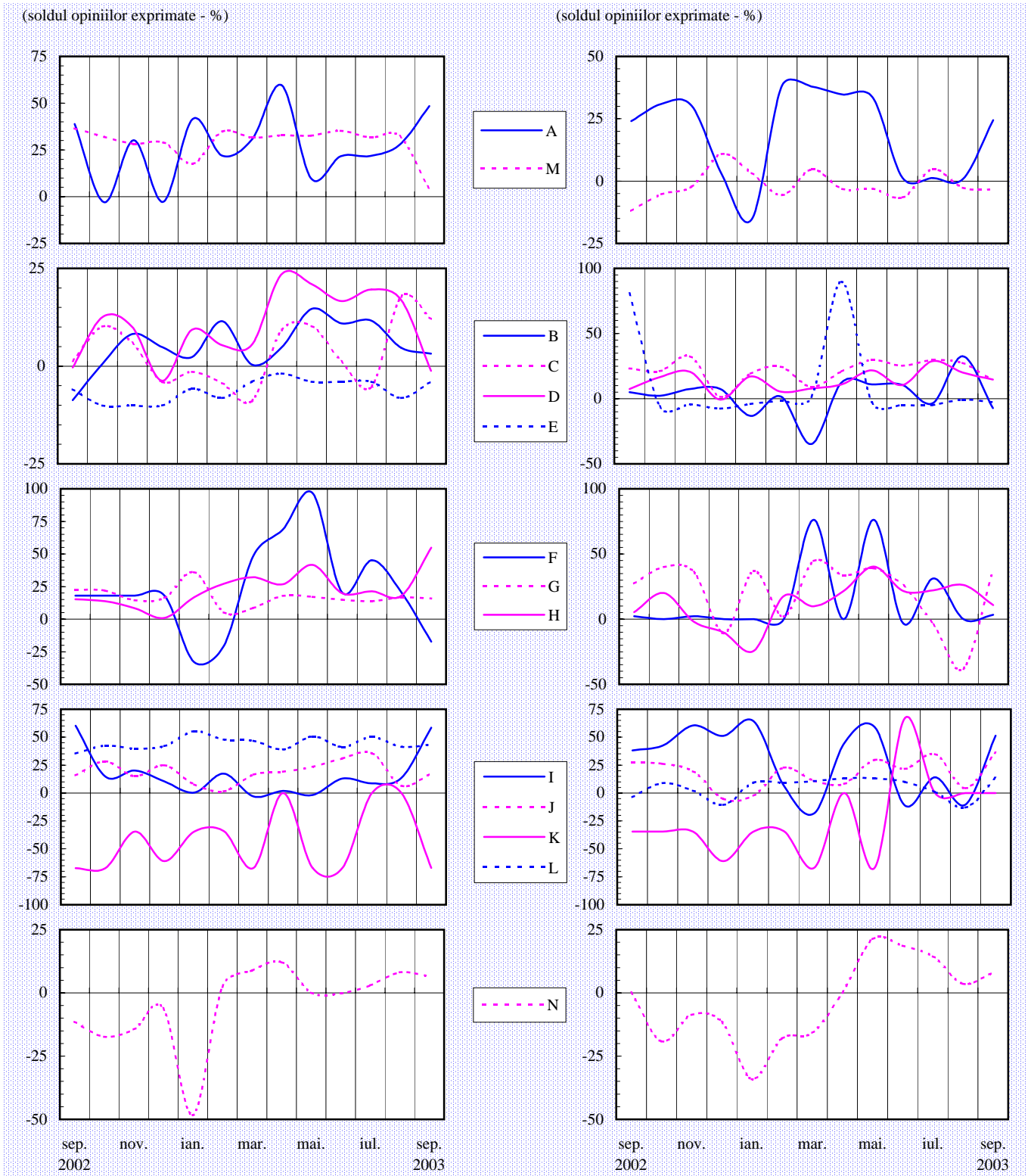
Evaluarea stocurilor de produse finite

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Evaluarea investițiilor

Evaluarea ratei profitabilității

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Precizări metodologice

Sondajul de conjunctură se desfășoară cu sprijinul sucursalelor Băncii Naționale a României și cuprinde un eșantion național de peste 380 unități industriale și de construcții, selectate astfel încât să fie reprezentative pentru economia județelor și, de preferință, să fie diferite ca dimensiuni și profil.

Întreprinderile cuprinse în eșantion fac parte din următoarele ramuri:

A - extracția și prepararea cărbunelui; extracția petrolului și gazelor naturale; extracția și prepararea minereurilor metalifere; alte activități extractive;

B - alimentară și băuturi; produse din tutun;

C - textilă și produse textile; confecții din textile, blănuri și piele; pielărie și încălțăminte;

D - prelucrarea lemnului; celuloză, hârtie și carton; mobilier;

E - edituri, poligrafie și reproducerea înregistrărilor pe suport;

F - prelucrarea petrolului, cocsificarea cărbunelui și tratarea combustibililor nucleari;

G - chimie și fibre sintetice și artificiale; prelucrarea cauciucului și a maselor plastice;

H - materiale de construcții; industria sticlei, porțelanului și faianței;

I - metalurgie; construcții metalice și produse din metal;

J - mașini și echipamente; echipamente și aparate electrice;

K - mijloace ale tehnicii de calcul și de birou; echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații; aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie;

L - mijloace de transport;

M - producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă;

N - construcții.

Sondajul efectuat asigură respectarea principiului statistic al confidențialității datelor individuale.

Pentru completarea răspunsurilor la întrebările chestionarului, se cere aprecierea calitativă a tendinței indicatorilor economici, prin marcarea uneia dintre variantele: ascendent, descendent, suficient, insuficient, normal, nemodificat, etc.

Prin prelucrarea datelor, se obține procentajul opiniilor exprimate pentru fiecare dintre variantele de răspuns, iar apoi se calculează soldul acestora, prin diferența dintre totalul opiniilor ce se exprimă pentru "ascendent" ("mai mult decât suficient") și totalul opiniilor care se exprimă pentru "descendent" ("insuficient"). Procentajul răspunsurilor care indică stabilitate sau normalitate în evoluția indicatorilor nu este luat în calculul acestui sold.

Pentru a asigura omogenitatea datelor, eșantionul de întreprinderi se menține pe timp de minimum 12 luni calendaristice.

Pentru agregarea datelor la nivel național se folosesc trei criterii de ponderare, și anume: cifra de afaceri, numărul de personal la data de 31 decembrie a anului anterior și numărul de personal în luna anterioară efectuării sondajului.

N o t ă

*Redactarea buletinului a fost finalizată în data de 18 septembrie 2003.
Agregarea și prelucrarea informațiilor furnizate de sucursalele Băncii Naționale
a României, redactarea și tehnoredactarea buletinului au fost realizate de
Direcția Studii și Publicații, tel. 021/312.43.75, fax 021/314.97.52.
Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite lucrări
este permisă numai cu indicarea sursei.*

internet: <http://www.bnro.ro>

ISSN 1453 – 8989